

Seurakuntatieto ja kirkon hallinto

Uskonnonvapaus on jokaisen perusoikeus

- Uskonnonvapauslaki takaa jokaiselle suomalaiselle oikeuden kuulua haluamaansa uskonnolliseen yhdyskuntaan.
- Jokaisella on oikeus tunnustaa uskontoa ja ilmaista vakaumustaan sekä harjoittaa uskontoa yksilöllisesti ja yhteisöllisesti (Positiivinen uskonnonvapaus)
- Uskonnonvapauslain perusteella Suomessa ei myöskään tarvitse kuulua mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan eikä osallistua uskonnon harjoittamiseen vastoin omaatuntoaan.
- Uskonnonvapaus on keskeinen ihmisoikeus

Suomen evankelis-luterilainen kirkko

- julkisoikeudellinen yhteisö, jonka asema on määritelty valtakunnan yleisessä lainsäädännössä.
- Kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään **kirkkolaissa**.

Kirkon perustehtävä

- Tunnustuksensa mukaisesti **kirkko julistaa Jumalan sanaa ja jakaa sakramentteja sekä toimii muutenkin kristillisen sanoman levittämiseksi ja lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi.**

Missio ja visio 2015

- Kirkon tehtävä on kutsua ihmisiä armollisen Jumalan yhteyteen, tuoda elämään kestävä perusta ja rohkaista välittämään lähimmäisistä ja luomakunnasta.
- Vuonna 2015 jäsenet näkevät kirkkonsa arvon ja kuulevat siellä Jumalan äänen. Kirkkoon tullaan löytämään vastauksia elämän suuriin kysymyksiin ja sieltä lähdetään palvelemaan Jumalan maailmaa.

Kansankirkko

- Ei valtiokirkkoa
- Kansankirkko: kirkko ja valtio tekevät yhteistyötä monin tavoin.
- Kirkkolaki
- Kirkkolain sisällöstä päättää kirkolliskokous, joka on kirkon ylin päättävä elin.
- Itsenäinen julkisoikeudellinen asema. Kirkko osallistuu yhteiskunnalle kuuluvien tehtävien hoitoon, kuten esimerkiksi väestökirjanpitoon ja hautaustoimeen.
- Koulujen uskonnonopetus on puolestaan valtion tehtävä. Tavoitteena on antaa yleissivistystä kaikista uskonnoista.

Luterilaisen kirkon toimintaa ja tehtäviä:

- **Pyhät toimitukset**
kaste, konfirmaatio, avioliittoon vihkiminen, hautaan siunaaminen, rippi ja kodin siunaaminen
- **Jumalanpalvelukset ja hengellinen elämä**
jumalanpalvelukset sunnuntaisin ja juhlapäivinä, viikkomessut ja ehtoolliset, erityisjumalanpalvelukset raamattu- ja rukouspiirit, retriitit
- **Lapset ja nuoret**
lasten päiväkerhot, koululaisten iltapäiväkerhot, perhekerhot, varhaisnuorten kerhot, pyhäkoulu, partio rippikoulu ja nuorten illat, leirit, raamukset, leirit ja retket
- **Sielunhoito**
perheneuvonta ja parisuhdetyö, sielunhoito seurakunnissa
Palveleva Puhelin
sairaalasielunhoito
sururyhmät

- **Musiikki**
musiikkikasvatus ja kuoro toiminta
muskarit, soitonopetus, soitinyhtyeet, musiikkiryhmät
musiikkitalaisuudet, konsertit
- **Diakonia**
työ vanhusten parissa, lähimmäispalvelu, kotikäynnit, vammaistyö, työttömien tukeminen, työpaikkapapit, työ pakolaisten parissa, taloudellinen avustaminen, tukiasunnot, päihde- ja huumeongelmaisten tukeminen, vankien ja vapautuvien tukeminen, diakoniapiirit, mielenterveysongelmaisten tukiryhmät
- **Yhteiskunnallinen osallistuminen**
Ympäristövastuu, osallistuminen väestökirjanpitoon, työ puolustusvoimissa, hautausmaiden ylläpito
- **Lähetys ja kansainvälinen diakonia**
yhteistyö ulkomailla ja kriisikohteissa
- **Kirkkojenvälinen toiminta**
ekumeeninen toiminta Suomessa ja ulkomaiset suhteet

Kirkko numeroina

- kirkkoon kuuluu 78,2 % suomalaisista eli 4 200 916 henkilöä (30.12.2010)
- vuonna 2010 kirkkoon liittyi 13 284 henkilöä ja kirkosta erosi 83 097 henkilöä (30.12.2010)
- rippikoulun kävi 57 939 henkilöä, 14–15-vuotiaista 83,6 %, 16–17-vuotiaista 2,1 % ja yli 18-vuotiaista 2,0 % (2009)
- kasteita 48 347 lasta, 79,3 prosenttia lapsista (30.12.2010)
- hautaan siunaamisia 47 877 (2009)
- kirkollisia vihkimisiä 16 618 (31.12.2010)
- kodin siunaamisia 1621 (2009)

Työntekijät

- Kirkon töissä on yli 21 000 työntekijää
- Kirkollisten järjestöjen palveluksessa työskentelee noin 3000–4000 henkilöä
- puolet kirkon vuosityövoimasta toimii seurakuntatyössä: papit, lehtorit, kirkkomuusikot, diakonia-, nuoriso- ja lapsityöntekijät

---

Organisaatio

- 9 hiippakuntaa
- 10 piispaa (Turun arkkihiippakunnassa kaksi piispaa)
- 449 seurakuntaa (2011)
- kirkon ylin päättävä elin on kirkolliskokous, kokoontuu kaksi kertaa vuodessa, 109 jäsentä (piispat, kenttäpiispa, 32 pappisedustajaa ja 64 maallikkoedustajaa, saamelaisedustaja, valtioneuvoston edustaja)
- piispainkokous kokoontuu kaksi kertaa vuodessa
- seurakuntavaalit joka neljäs vuosi

Verotusoikeus

Suomen evankelis-luterilaisella kirkolla ja ortodoksisella kirkolla on verotusoikeus. Kirkollisverojen lisäksi seurakunnat saavat myös osuuden yhteisöverosta.

Verovarot käytetään

- hautaustoimen,
- kirkonkirjojenpidon
- kirkkojen korjausten,
- diakonian ja
- muiden kirkon yhteiskunnallisten palvelujen kustannuksiin.

Avoimuus- ja julkisuusperiaate

Kirkon julkisoikeudelliseen asemaan liittyy avoimuus- ja julkisuusperiaate kaikilla tasoilla. Tähän periaatteeseen kuuluu asioiden käsittelyn, asiakirjojen ja työntekijöiden toiminnan julkisuus ja avoin tiedottaminen.

Kirkon hallinto

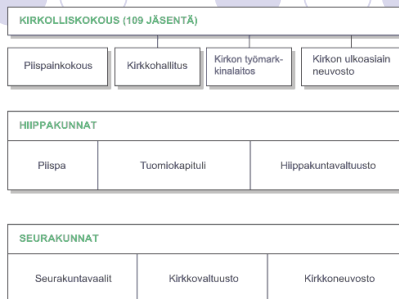

Hallintokaavio

Kirkolliskokous

- Evankelis-luterilaisen kirkon ylin päättävä elin on **kirkolliskokous**, kirkon oma "eduskunta". Kirkolliskokous päättää keskeisistä linjauksista, jotka koskevat oppia ja kirkon työtä. Myös kirkon rakenteet, hallinto ja talous ovat pääpiirteiltään kirkolliskokouksen päätettäviä asioita.

Kirkolliskokous

- Kirkolliskokous kokoontuu Turussa kahdesti vuodessa, toukokuussa ja marraskuussa. Kokoontumiset kestävät viikon. Kirkolliskokouksen koko toimikausi kestää yhteensä neljä vuotta. Kirkolliskokousedustajat ovat vaaleilla valittuja seurakuntalaisten edustajia.

Kirkon keskushallinto

kirkolliskokouksen lisäksi

- **kirkkohallitus,**
- **piispainkokous,**
- **kirkon työmarkkinalaitos ja**
- **kirkon ulkoasiain neuvosto**

Kirkkohallitus

- hoitaa kirkon yhteistä hallintoa, taloutta ja toimintaa.
- Se valmistelee asioita kirkolliskokoukselle ja hoitaa kirkolliskokouksen päätösten toimeenpanon.
- Kirkkohallitus hoitaa myös kirkon yhteyksiä Suomen valtioon.

Piispainkokous

- käsittelee kirkon uskoa, julistusta ja työtä sekä hiippakuntien hallintoa ja hoitoa koskevia asioita.
- Lisäksi se tekee esityksiä ja antaa lausuntoja kirkolliskokoukselle ja kirkkohallitukselle.

Kirkon työmarkkinalaitos

- neuvottelee ja sopii kirkon viranhaltijoiden ja työntekijöiden palvelussuhteen ehdoista. (KirvesTEs)
- Työmarkkinalaitos toimii kirkon ja seurakuntien edunvalvojana työmarkkina-asioissa. **Kirkon ulkoasiain neuvosto** hoitaa kirkon ekumeenisia suhteita ja ulkomaanasioita.

Kirkon ulkoasiain neuvosto

- hoitaa kirkon ekumeenisia suhteita ja ulkomaanasioita.

Hiippakunta, rovastikunta ja piispat

Hiippakunta

- Hiippakunta on piispan ja tuomiokapitulin johtama kirkollinen hallintoalue, joka koostuu seurakunnista ja seurakuntayhtymistä
- Hiippakunnan hengellisenä johtajana toimii **piispa**. Hiippakunnallista toimintaa ja hallintoa hoitaa tuomiokapituli. Tuomiokapitulin ohella hiippakunnan toisena hallintoelimenä toimii hiippakuntavaltuusto.

Hiippakunnat

- Suomessa on yhdeksän luterilaista hiippakuntaa: **Turku, Tampere, Oulu, Mikkeli, Porvoo, Kuopio, Lapua, Helsinki ja Espoo.**
- Hiippakunnat on Porvoota lukuunottamatta jaettu alueellisesti rovastikuntiin, joihin kuuluu 3–13 seurakuntaa

---

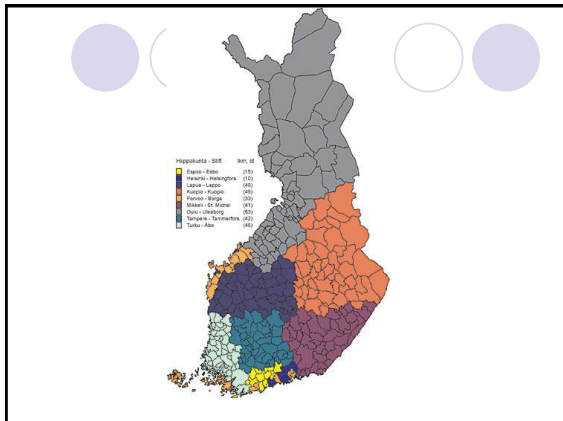

Piispa

- Piispa edustaa virkaa, joka on periytynyt kirkon apostoleilta asti. Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa toimii 10 piispaa.
- on "seurakuntien ja pappien ylin kaitsija"
- valvoo erityisesti sananjulistusta ja sakramenttien hoitamista
- vihkii papit, lehtorit, diakonit ja diakonissat
- Hiippakuntansa seurakunnissa piispa toimittaa piispantarkastuksia

---

Piispaksi valittavan tulee olla pappi

- Piispanviran hengellinen luonne näkyy piispan pätevyysvaatimuksissa. Piispaksi valittavan edellytetään olevan pappi. Piispaehdokkaan suorittamista tutkinnoista tai opillisesta pätevyydestä ei ole sen sijaan määräyksiä.

Piispanvaalissa voivat äänestää

- Hiippakunnan papit ja lehtorit.
- Maallikkovalitsijat, joita on yhtä monta kuin pappeja ja lehtoreita. Heidät valitsee seurakuntien kirkkovaltuustot ja seurakuntaneuvostot. Jokaisesta seurakunnasta valitaan vähintään yksi valitsija ja muut suhteessa väkilukuun.
- Kirkolliskokoukseen hiippakunnasta valitut maallikkoedustajat.
- Tuomiokapitulin lakimiesasessori ja maallikkojäsen.

Arkkipiispa

- Arkkipiispa (kreik. arkhos, päämies) on Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa paitsi Turun arkkihiippakunnan arkkipiispa myös eräiden kirkon yhteisten elinten, kuten kirkolliskokouksen, kirkkohallituksen, piispainkokouksen ja kirkon ulkoasiain neuvoston puheenjohtaja. Arkkipiispa vastaa kirkon ekumeenisista ja ulkomaisista suhteista. johtaa hiippakuntansa hallintoa

---

Hiippakunnan tuomiokapituli

- **tukee alueensa seurakuntien toimintaa ja hallintoa**
- hoitaa osaksi pappien ja kanttorien henkilöstöasioita sekä valvoo heidän ja seurakunnan muiden työntekijöiden tehtävien hoitoa ja elämää.
- Tuomiokapitulin puheenjohtajana toimii piispa. Varapuheenjohtajana toimii tuomiorovasti, joka on hiippakunnan tuomiokirkkoseurakunnan kirkkoherra. Tuomiokapitulin muina jäseninä ovat kaksi pappisasessoria, yksi maallikkojäsen, lakimiesasessori ja hiippakuntadekaani.
- Tuomiokapituliksi kutsutaan yleisesti myös hiippakunnan virastoa. Sen muodostavat piispan johdolla hallinnollisia ja toiminnallisia tehtäviä hoitavat viranhaltijat. Heitä ovat piispan avustajat, lakimiesasessori, notaari, hiippakuntadekaani ja eri työaloista vastaavat hiippakuntasihteerit.

Hiippakuntavaltuusto

- **edistää kirkon tehtävän toteutumista hiippakunnissa**
- Hiippakuntavaltuuston jäseninä on 14 maallikkoa ja 7 pappia.
- Hiippakuntavaltuusto kokoontuu 2–4 kertaa vuodessa. Sen toimikausi on neljä vuotta.
- Hiippakuntavaltuuston kautta seurakunta voi lähettää aloitteen kirkolliskokouksen käsiteltäväksi.
- Hiippakuntavaltuuston jäsenet valitaan vaaleissa. Hiippakunnan seurakuntien kirkkovaltuustot tai yhteiset kirkkovaltuustot ja seurakuntaneuvostot valitsevat valtuuston maallikkojäsenet. Valtuuston pappisjäsenet valitsee hiippakunnan papisto.

Hiippakuntavaltuuston tehtävät:

- hyväksyy vuosittain hiippakunnan toiminta- ja taloussuunnitelman sekä talousarvion,
- hyväksyy hiippakunnan edellisen tilikauden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen sekä lähettää sen kirkolliskokoukselle,
- perustaa ja lakkauttaa tuomiokapitulin virat,
- käsittelee seurakunnista, hiippakuntavaltuuston jäseniltä ja tuomiokapitulista tulleet aloitteet ja voi lähettää niitä edelleen kirkolliskokoukselle,
- voi asettaa tuomiokapitulin alaisia toiminnallisia johtokuntia.

Lapuan hiippakunta

- **Hiippakuntaan kuuluu vuoden 2009 alusta 47 seurakuntaa, jotka muodostavat 7 rovastikuntaa.** Suurimmat niistä ovat Jyväskylän rovastikunta, jonka väkiluku on yli 140 000 ja Etelä-Pohjanmaan rovastikunta, jossa oli yli 100 000 jäsentä. Muut rovastikunnat ovat Järvi-Pohjanmaa, Pohjoinen Keski-Suomi, Kauhajoen, Parkanon ja Isonkyrön rovastikunnat.
- Hiippakuntaan kuuluu runsaasti pieniä (alle 3000 asukkaan) seurakuntia (15). Suurempia, yli 15 000 asukkaan seurakuntia ovat Jyväskylä, Vaasa, Seinäjoki, Äänekoski ja Kauhava. Seurakuntien väkiluku on yhteensä noin 450 000.

Rovastikunta

- Hiippakunnat on jaettu rovastikuntiin, joihin kuuluu 3–13 seurakuntaa. Yhdessä hiippakunnassa on kymmenkunta rovastikuntaa.
- Useissa rovastikunnissa seurakunnat tekevät yhteistyötä. Yhteistyön muotoja ovat esimerkiksi yhteiset tapahtumat, leiritoiminta ja koulutus.
- Hiippakunnan rovastikuntajaosta päättää tuomiokapituli. Rovastikunnan lääninrovasti valitaan kuudeksi vuodeksi kerrallaan rovastikunnan seurakuntien kirkkoherroista. Lääninrovasti on piispan ja tuomiokapitulin apuna rovastikunnan kirkollisessa hallinnossa.

Seurakunnan hallinto

Seurakunnan hallinnosta vastaavat
kirkkovaltuusto ja kirkkoneuvosto

- **Kirkkovaltuusto** on yksittäisen seurakunnan ylin päättävä elin. Vaaleilla valittavan valtuuston puheenjohtajana toimii maallikko. Ehdokkaina vaaleissa voivat olla 18 vuotta täyttäneet konfirmoidut seurakunnan jäsenet.

Kirkkovaltuusto päättää

- seurakunnan toiminnan ja talouden päälinjoista,
- perittävästä kirkollisverosta,
- rakennushankkeista ja
- virkojen perustamisesta,
- valitsee jäsenet seurakunnan kirkkoneuvostoon. Kirkkovaltuustoon valitaan seurakunnan koosta riippuen 11–39 luottamushenkilöä.

Kirkkoneuvosto

- johtaa seurakunnan käytännön toimintaa ja hallintoa.
- toimii kirkkovaltuuston valmistelu- ja täytäntöpanoelimenä.
- Kirkkovaltuusto valitsee kirkkoneuvoston joka toinen vuosi.
- Kirkkoneuvostoon voidaan valita vapaasti seurakuntavaaleissa vaalikelpoisia henkilöitä. Sama henkilö voidaan valita sekä kirkkovaltuustoon että kirkkoneuvostoon.
- Kirkkoneuvoston puheenjohtajana toimii virkansa puolesta kirkkoherra. Varapuheenjohtajan lisäksi kirkkoneuvostoon valitaan seurakunnan koosta riippuen vähintään 5 -11 luottamushenkilöä.

Seurakuntayhtymä

- ylintä valtaa käyttää yhteinen kirkkovaltuusto
- Seurakuntayhtymässä sen jokaisella seurakunnalla on oma seurakuntaneuvosto, joka johtaa seurakunnan toimintaa.
- Seurakuntaneuvoston jäsenet valitaan seurakuntavaaleissa. Puheenjohtajana on kirkkoherra.

Seurakuntalaiset vallankäyttäjinä

- tapahtumien ja toiminnan osanottajina
- **vapaaehtoistyössä**, myös toiminnan **vetäjinä** ja **järjestäjinä**
- Seurakunnan toimintaan ja päätöksentekoon voi vaikuttaa myös yleisellä tasolla ottamalla osaa kirkkoherran **vaaliin** tai seurakuntavaaleihin.
- Seurakuntalaiset voivat tehdä myös erilaisia **aloitteita** seurakunnan luottamuselimille.

Seurakuntavaalit

- neljän vuoden välein marraskuussa
- äänestää saavat kaikki yli 16-vuotiaat seurakuntalaiset
- Vaaleissa valitaan kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston jäsenet.
- Seuraavat vaalit pidetään marraskuussa 2010.
- Ehdolle asetettavan tulee täysi-ikäisyyden lisäksi olla konfirmoitu.
- Vaaleissa asetetaan ehdokaslistoja, joilla täytyy olla vähintään 10 kannattajaa.
- Kirkkovaltuustoon ei voida valita saman seurakunnan päätoimista työntekijää.

Seurakunnan johtajan eli kirkkoherran valinta

- Seurakuntalaiset pääsevät vaikuttamaan seurakunnan toimintaan valitsemalla itse seurakunnan toimintaa johtavan kirkkoherransa äänestämällä.
- Äänioikeutettuja ovat 18- vuotta täyttäneet seurakunnan jäsenet.

Seurakunnat

- Jokaisessa seurakunnassa on **kirkkoherra**, joka johtaa seurakunnan toimintaa. Muita pappeja ovat kappalainen ja seurakuntapastorit, joiden virkoja kirkkovaltuusto perustaa tarpeen mukaan.
- Papin erityisenä tehtävänä on jumalanpalveluksen toimittaminen, kasteen ja ehtoollisen jakaminen sekä muiden kirkollisten toimitusten ja sielunhoidon hoitaminen.
- Kirkkolainsäädännön mukaan seurakunnassa tulee olla vähintään yksi **kanttori** ja **diakoni**. Kanttori johtaa seurakunnan musiikkitoimintaa. Diakonian viranhaltijan (diakonissa tai diakoni) tehtävänä on vastata kristillisen lähimmäisenrakkauden mukaisesta avun antamisesta erityisesti heille, joita ei muu apu kohtaa.
- Useimmiten seurakunnassa on myös muita hengellisen työn tekijöitä: nuorisotyöntekijöitä, lastenohjaajia ja lähetyslihteereitä. Lisäksi seurakunnissa työskentelee muun muassa toimisto-, kiinteistö- ja hautausmaahenkilöstöä. Kirkon kaikista työntekijöistä yli puolet työskentelee muissa kuin hengellisissä tehtävissä.

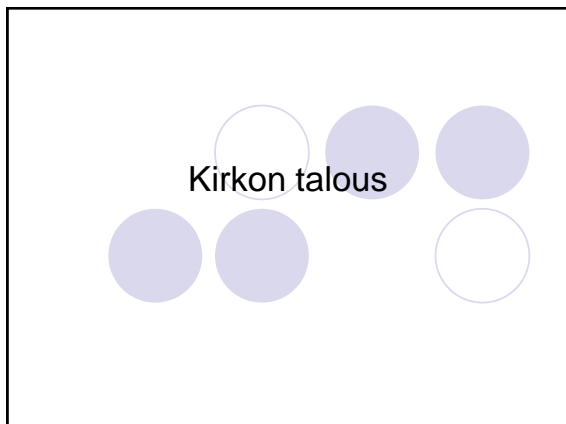

Kirkon talous: Verot ja muut tulot

- Neljä viidesosaa seurakuntien tuloista on verotuloja.
- **Kirkollisvero:** Kirkon jäsen maksaa kirkollisveroa sille seurakunnalle, jonka alueella hän asui edellisen vuoden lopussa. Kirkollisveroprosentin keskiarvo on ollut usean vuoden ajan 1,33. Vuonna 2009 keskiarvo laskee 1,32 prosenttiin. Veroprosentti vaihtelee yhdestä prosentista kahteen prosenttiin.
- Kirkollisvero kerätään valtion- ja kunnallisveron yhteydessä. Kirkko korvaa verohallinnolle valtiolle verojen keräämisestä aiheutuvat kulut (18 miljoonaa euroa vuonna 2008).

Yhteisövero

- Yritykset ja yhteisöt maksavat valtiolle tilivuoden voitostaan yhteisöveroa. Osa siitä tilitetään kirkolle. Vuonna 2008 valtio jakoi luterilaiselle ja ortodoksiselle kirkolle yhteisöverosta yhteensä 1,75 prosenttia. Vuosiksi 2009–2011 kirkolle tulevan yhteisöveron tuoton suuruudeksi on vahvistettu 2,55 prosenttia.
- Kirkon yhteisöverosta saama osuus on tukea yhteiskunnallisesti tärkeiden tehtävien hoitamisesta. Niihin lasketaan hautausi, kirkonkirjojen pito ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ylläpito. Esimerkiksi hautausi, väestökirjanpitoon ja kansallisen kulttuuriperinnön ylläpitoon liittyvien tehtävien kulut olivat 141 miljoonaa euroa vuonna 2008.

Seurakuntien menot (1)

- Seurakunnat käyttävät voimavaroistaan (henkilöstö-, työtila-, palvelu- ja tuotekuluistaan) lähes kolmasosan lapsi- ja nuorisotyöhön. Lapsille ja nuorille järjestetään paljon toimintaa, muun muassa musiikki- ja askartelukerhoja, iltapäiväkerhoja koululaisille ja nuorille omia iltoja ja leirejä. Lähes koko ikäluokka osallistuu rippikouluun.

Seurakuntien menot (2)

- Diakoniatyön painopiste on henkisessä ja hengellisessä auttamisessa, mutta viimeisen 15 vuoden aikana konkreettista apua kuten ruokakasseja tai -kuponkeja on jaettu entistä enemmän. Diakoniatyö joutuu täydentämään myös mielenterveyden avopalveluja. Diakonian ohella muita palveluita ovat perheneuvonta, sairaalasielunhoito ja Palveleva puhelin.

Seurakuntien menot (3)

- Hautaustoimilaki velvoittaa seurakuntia tarjoamaan jokaiselle kunnan asukkaalle hautapaikan. Niiden hoitoon ja ylläpitoon kuluu noin 10 prosenttia ilman hautaansiunaamiskuluja. Vuoden 2007 alusta seurakuntien on myös osoitettava tunnustukseton hautausmaa-alue niille, jotka eivät halua tulla haudatuiksi kristilliselle hautausmaalle.

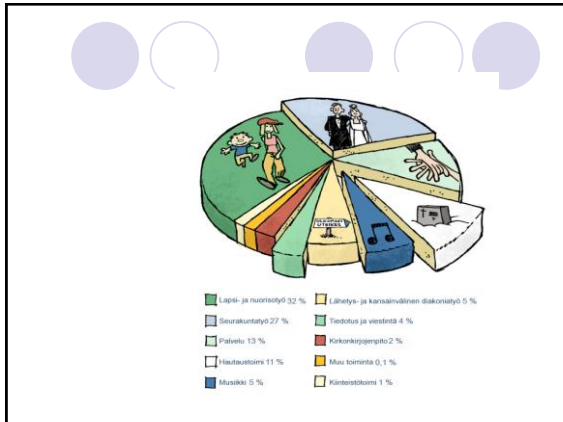

Lähtetiedot

- Materiaali on koostettu suoraan kirkon nettisivuilta www.evl.fi

---
